

Uilen

Algemeen

Wat is een uil?

Met hun haaksnavel en scherpe klauwen, lijken uilen op de dagroofvogels als de buizerd en de torenvalk. Toch zijn ze geen familie van elkaar. De meeste uilen zijn in de nacht actief. Roofvogels juist overdag.

- Uilen hebben klauwen die ze heel wijd kunnen spreiden. Zo hebben ze meer kans om hun prooi te grijpen. Op de tenen zitten veertjes

- Op de vleugelveren van een uil zit een soort fluweelachtig dons
- Aan de rand zit een fijne franje, hierdoor kan een uil geruisloos vliegen
- Een uil heeft heel grote ogen die voor in de kop staan. Uilen moeten hun hele kop draaien

- Uilen hebben een “sluier” van stijve veertjes rond hun ogen. Hierachter zitten de oren
- De oropeningen zitten links en rechts niet op dezelfde hoogte zitten. Zo kunnen ze op het gehoor beter afstand en richting schatten

Kijken

Om in het donker muizen te vangen, moet je goeie ogen hebben. En die heeft een uil! De ogen van een uil zijn heel gevoelig voor licht. Als het zó donker is dat wij echt niets meer zien, dan kan een uil nog prima de muizen zien scharrelen. Uilen kunnen ook heel goed diepte zien. Je kunt pas diepte zien als je met twee ogen tegelijk naar iets kunt kijken. Daarom hebben uilen net als roofvogels, de ogen aan de voorkant van de kop zitten. Dit is natuurlijk heel handig als je een prooi wilt vangen. De meeste andere vogels hebben de ogen aan de zijkant van de kop. Zo kunnen ze naar alle kanten tegelijk kijken.

Horen

Een uil kan niet alleen heel goed zien; hij kan ook erg goed horen. Achter het gezicht of de “sluier” zitten enorme oren. Ze zitten verborgen onder de

kopveren en je kunt ze dus niet zien. Uilen kunnen de kleinste ritseltjes en piepgeluidjes horen. Ook kunnen ze heel goed horen waar het geluid vandaan komt en hoe ver het is. Dit komt omdat de oren niet op dezelfde hoogte zitten. Met de een kunnen ze horen of het geluid van boven of beneden komt en met de ander horen ze of het geluid van links of rechts komt. Als het zo donker is dat ook uilen niets meer zien, dat gebeurt bijna nooit, dan nog kan een uil een prooi vangen op zijn gehoor.

Uilenmenu

Iedere uilensoort heeft zijn eigen menu. Wat uilen eten kun je ontdekken door braakballen van uilen uit te pluizen. Uilen slikken hun prooi in zijn geheel in. In de maag wordt niet alles verteerd. Van de restjes, zoals haren, veren, dekschilden van kevers, schedeltjes en botjes wordt een bal gekneet die ze uitbraken. Onder vaste slaapplaatsen van een uil kun je veel van deze "braakballen" vinden. In de braakballen van steenuilen vind je veel resten van kevers en slakkenhuisjes. Kerkuilen eten meer spitsmuizen dan andere uilen. Ransuilen en velduilen eten allerlei soorten muizen, vooral veldmuizen. Maar ze zijn ook niet vies van een zangvogeltje. De bosuil heeft een zeer gevarieerd menu. Muizen, kikkers, mollen, ratten, kevers, spreeuwen en andere vogels; alles kun je verwachten. Soms worden er wel eens resten van een sperwer in de braakballen van een bosuil gevonden.

Verkeersslachtoffers

Ruige plekjes met bloemen, zaden, insecten en muizen, vind je in Nederland niet meer zoveel langs akkers. Dat soort muizenrijke plekjes vind je behalve in natuurgebieden vooral langs wegen: de wegbermen. Vooral dáár jagen uilen. Je kunt je voorstellen dat de uilen veel gevaar lopen. En inderdaad: veel uilen botsen tegen langsrazende auto's en worden zo doodgereden. Kerkuilen, bosuilen, ransuilen en steenuilen worden veel gevonden.

Uilenshows

Tegenwoordig zijn er steeds meer mogelijkheden om uilen van heel dichtbij te bekijken, bijvoorbeeld tijdens markten of evenementen. Voor de vogels zelf is dat meestal geen pretje, en als ze ontsnappen (wat nogal eens gebeurt) dan kunnen ze het wilde uilen en andere vogels lastig maken. Dit komt doordat het vaak om soorten gaat die hier van nature niet thuishoren. Daarnaast worden ook wel jonge uilen uit de vrije natuur gehaald om verkocht te worden aan mensen die ze als attractie willen gebruiken. Vaak komen mensen op het idee om, na het zien van een uilenshow, zo'n vogel in huis te halen. Een vergissing, want een uil is geen huisdier als een hond of poes. Uilenshows zijn dus niet goed voor de vogels. Maar die prachtige vogels zijn ook te bewonderen in de natuur. Uilen bekijken in het wild is misschien wat lastiger, omdat die 's nachts leven. Maar vogelwerkgroepen door het hele land geven uilenexcursies voor kinderen. Ook kennen zij vaak plekjes waar je bijvoorbeeld braakballen van uilen kunt vinden. Die kun je dan uitpluizen. Je ziet, er zijn verschillende manieren om uilen te bekijken zonder dat je naar een uilenshow hoeft te gaan, en zonder dat de vogels er last van hebben.

Arnold van Kreveld

Onze uilen

In Nederland broeden tegenwoordig 6 soorten uilen. Je kunt ze alle zes het hele jaar zien; of meestal horen. De meeste uilen zijn namelijk nachtvogels. Denk niet dat ze allemaal in oude bossen zitten, want elke uilensoort heeft zijn eigen leefgebied.

Bosuil

Lengte 37-39 cm, Spanwijdte 94-104 cm

P. B. J. van den Berg

Onze grootste algemene uil. Hij is ongeveer zo groot als een zwarte kraai. De bosuil heeft een goede schutkleur: bruin of grijs gestreept. De ogen zijn koolzwart. Omdat de bosuil een echte nachtvogel is, zul je hem vaker horen dan zien. Hij is de uil die het bekende uilengeluid maakt: hoew.....woe-woe-oe-oe. Overdag zit hij doodstil op een tak of in een holle boom; "roesten" heet dat. Hierbij komt de schutkleur goed van pas zodat hij niet zoveel gepest wordt door andere vogels. Zoals zijn naam al zegt, komt de bosuil voor in gebieden met veel bos. Maar ze broeden ook in parken en zelfs in de stad. In Nederland broeden

ongeveer 5000 paar bosuilen, meestal in een boomholte en soms in een nestkast. Bosuilen zijn felle jagers. Ze eten bijna alles wat ze te pakken kunnen krijgen. Zelfs een enkele sperwer en soortgenoten.

Ransuil

Lengte 35-37 cm, Spanwijdte 84-95 cm

John Wortman

Ransuilen zijn iets kleiner dan bosuilen en hebben een paar "oor"-pluimen op de kop. In werkelijkheid zijn dit geen oren. De ogen zijn oranje. Het geluid is een langgerekt oe-oe-oe-oe; heel anders dan van een bosuil. Ook ransuilen zijn te vinden in de buurt van bos, vooral met naaldbomen. In de winter zoeken ransuilen elkaar op om in een groepje de dag al slapend door te brengen. Soms zitten er wel twintig of dertig bij elkaar in één boom. De ransuil is dus meer een zwerver dan de bosuil. Daarom zijn er in het ene jaar meer ransuilen dan in het andere jaar. In ons land broeden tussen de 5.000 en 6.000 paartjes.

Velduil

Lengte 34-42 cm, Spanwijdte 90-105 cm

Martin van der Schalk

De velduil lijkt op de ransuil, maar zijn oorpluimen zijn veel kleiner en zijn ogen zijn geel. In Nederland broeden ongeveer 40 paar velduilen (vooral op de waddeneilanden). Toch zien veel mensen vaker een velduil dan andere uilen. Dat komt omdat velduilen vooral overdag en in de schemering jagen. Ze leven in open gebieden zoals moerassen en duinen. Van alle uilen, zwerven velduilen het meest rond. Als er weinig voedsel te vinden is, kunnen ze makkelijk honderden kilometers verder vliegen. Soms komt het voor dat daarom uilen uit Noord-Europa naar ons land komen, zodat er dan in een keer veel meer te zien zijn. Er is een verhaal van een zeeman die een velduil op zijn schip zag landen terwijl het dichtstbijzijnde land 1000 km. ver was.

Kerkuil

Lengte 33-39 cm, Spanwijdte 85-93 cm

Flip de Nooyer/FN

Deze uil lijkt veel spookachtiger dan de andere uilen. Dat komt door zijn witte "sluier" (gezicht) en de zwarte ogen. Bovendien zijn sommige kerkuilen ook nog eens wit op hun buik en ondervleugels. De bovenkant is geelbruin met grijze vlekjes. De kerkuil broedt graag in schuren en kerktorens. Een goede nestplaats alleen is niet voldoende. Er moet ook veel voedsel te vinden zijn (muizen). Het liefst jaagt hij langs heggen, ruige grasbermen en houtwallen. In de moderne landbouw zijn dit maar obstakels. Daarom verdwijnt dit landschap steeds meer. Daar komt nog bij dat moderne schuren en kerken niet meer geschikt zijn om te broeden. Van de minstens drieduizend broedparen in de jaren zestig van de vorige eeuw waren er eind jaren zeventig nog geen 100 meer over. Door onder andere het ophangen van nestkasten gaat het nu weer beter met de kerkuilen. De laatste jaren schommelt het aantal rond de 2000 paren.

Steenuil

Lengte 21-23 cm, Spanwijdte 50-56 cm

Ons kleinste uiltje is nauwelijks groter dan een merel. Hij heeft gele ogen, een korte staart en is grijsbruin met witte vlekken. Het geluid is heel anders dan van andere uilen: een schel “kieuw” of een langgerekt póét. Net als de kerkuil broeden steenuilen in onze landbouwgebieden; vaak in een hol van een oude fruitboom, een knotwilg, in een schuurtje of in een nestkast. Ook steenuilen hebben last van de moderne landbouw. De oude hoogstamboomgaarden worden steeds meer vervangen door kleine boompjes waarvan het fruit veel makkelijker te plukken is en oude schuurtjes met kieren en gaten zijn ook steeds minder te vinden. Omdat het op boerderijen steeds schoner wordt zijn er steeds minder muizen te vinden. Hierdoor hebben naast de kerkuilen ook de steenuilen het moeilijk. Naast muizen en soms een vogel eten steenuilen ook veel insecten en regenwormen. De aantallen broedparen nemen steeds verder af. Er broeden nu nog 6.000 paren in ons land.

Oehoe

Lengte 60-75 cm, Spanwijdte 160-188 cm

Deze joekel is tegenwoordig de zesde uil die in Nederland te zien is. Sinds 1996 broeden deze prachtige uilen elk jaar in ons land. Het is begonnen in een oude steengroeve in Zuid-Limburg en daarna zijn er ook op andere plaatsen oehoes gaan broeden. In 2005 waren er 5 succesvolle broedparen en in 2006 vier. De uilen leven vooral van duiven, maar eten ook egels en konijnen. Ze hebben veel ruimte en rust nodig.

Zeldzame bezoekers

De ruigpootuil is een kleine uil (*L 24-26 cm, SW 52-58 cm*) die af en toe eens in ons land voorkomt. Meestal wordt dan 's nachts een mannetje roepend gehoord in een naaldbos.

Ruigpootuilen zijn alleen 's nachts actief, je zult ze dan ook niet snel overdag te zien krijgen. Ze broeden het liefst in nestgaten van zwarte spechten.

De dwergooruil is nog kleiner (*L 19-20 cm, SW 50-54 cm*) dan onze steenuil. Deze soort is pas een paar keer in ons land gezien; of liever gehoord. Ook deze uilen zijn alleen 's nachts actief en hebben zo'n goede schutkleur dat je ze overdag ook bijna niet kunt zien tegen een boomstam. Deze uilen leven vooral van grote insecten.

Wist je dat.....?

....de oehoe de grootste uil is die in Nederland leeft?

.... uilen heel goed kunnen vliegen zonder geluid te maken. Dat komt door speciale veren. Die veren hebben aan één kant een soort dons. Daardoor maken de vleugels geen geluid tijdens het vliegen. En dat is handig: een prooi schikt niet van het geluid!

....kerkuilen wel 20 jaar kunnen worden? Helaas sneuvelen ze heel vaak eerder als verkeersslachtoffer.

.... niet alleen uilen, maar ook roofvogels, meeuwen en kraaien braakballen produceren?....door braakballen uit te pluizen je veel leert over het menu van de vogels?

.... de spookachtige roep van de bosuil vaak in griezelfilms wordt gebruikt?

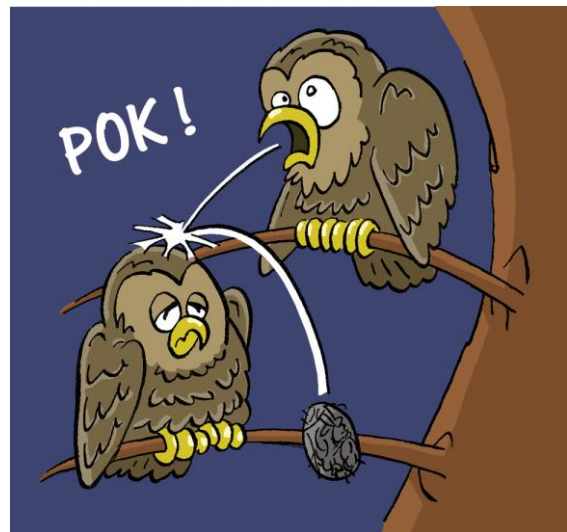
....er 133 soorten uilen bestaan waarvan meer dan 20 op de lijst van de bedreigde diersoorten voorkomen?

.... mannetjes uilen en vrouwtjes uilen er hetzelfde uit zien?

.... dat door de Harry Potter films heel veel mensen graag een uil als huisdier willen hebben?....deze totaal niet geschikt is als huisdier?

....je via www.wildzoekers.nl een heus braakballenpluisspel kunt spelen?

....de kerkuil extra beschermd wordt door de kerkuilenwerkgroep?

....je op www.steenuil.nl en www.kerkuil.com veel informatie kunt vinden?

.... vroeger zelfs dode uilen aan deuren werden getimmerd?!
....men dacht dat dit hielp tegen duivels, geesten, bliksemingslag en vuur? Gelukkig zijn die tijden voorbij.....

Word Juniorlid!

Als juniorlid van Vogelbescherming kom je op voor de vogels! En als juniorlid krijg je 5x per jaar het spannende magazine Vogels Junior. Vogels Junior gaat over beesten, buiten en beschermen en is speciaal bedoeld voor jou! Je vindt er de mooiste foto's, posters, gekke weetjes en nuttige informatie over dieren en het beschermen van natuur. Maar je leest bijvoorbeeld ook over de favoriete natuur van Bekende Nederlanders en portretten van mensen die werk maken van natuurbescherming.

Kijk voor meer info op:

www.vogelbescherming.nl/juniorlid

Ook goed om te weten

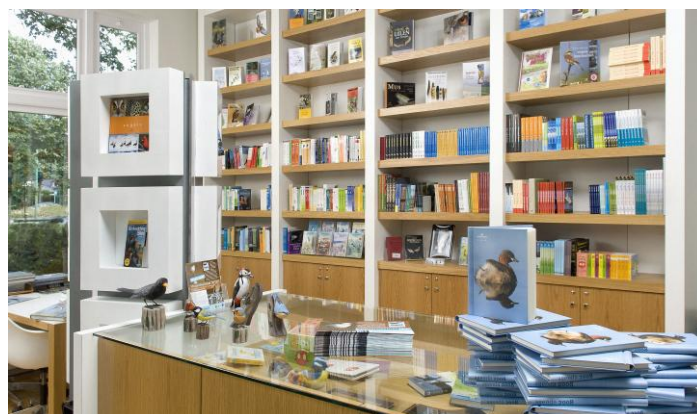
Wat doet Vogelbescherming Nederland?

Vogelbescherming Nederland zet zich in voor alle in het wild levende vogels en hun leefgebieden. Vogels geven heel goed aan of het goed of slecht gaat met de natuur en het milieu. Als het slecht gaat met een vogelsoort, dan is dat een teken dat er iets mis is met zijn leefomgeving. Vogels zijn dus niet alleen het beschermen waard vanwege hun mooie kleuren, afwisselende zang en indrukwekkende vliegkunst, maar ook als boodschappers over de natuur. Vogelbescherming Nederland is de oudste natuurbeschermingsorganisatie in ons land. Ze is opgericht in 1899. In heel veel landen bestaat er een organisatie zoals Vogelbescherming Nederland. Om deze organisaties goed te laten samenwerken is BirdLife International opgericht. Dit is de wereldwijde vogelbeschermingsorganisatie. Op deze manier wordt geprobeerd zo goed mogelijk alle vogels en hun leefgebieden in de wereld te beschermen. Kijk voor meer informatie op www.vogelbescherming.nl

Welkom in de winkel van Vogelbescherming!

Vogelbescherming Nederland verkoopt veel artikelen waarmee je nog meer kunt genieten van vogels. Voor verrekijkers, telescopen, vogelboeken, CD's en DVD's met vogelgeluiden, nestkasten en vogelvoer ben je in onze winkel aan het juiste adres. Leden van Vogelbescherming krijgen op heel veel artikelen aantrekkelijke kortingen in de winkel en de webwinkel van Vogelbescherming. Het adres is: Boulevard 12, 3707 BM ZEIST.

Servicecentrum

Ook met alle vragen over vogels en het beschermen van vogels kun je terecht bij Vogelbescherming Nederland. Kijk eerst eens op: www.vogelbescherming.nl. Hier vind je heel veel informatie en misschien wel antwoord op jouw vraag. Je kunt via deze website ook een mailtje sturen. Natuurlijk kun je ook bellen. Het nummer is: 030 - 693 77 00.